

Ingezonden

Redactie Geloof en Wetenschap

Hooggeachte Redactie,

Met belangstellende instemming las ik de rede van prof. dr. H. Berkhof in het decembernummer, vooral om de daarin sprekende ruime geest, die $a + b$ volle recht wil laten wedervaren.

Gekomen bij punt 5 wordt de vrees voor het mechanistische b-denken gesust door de beperking, die de statistische wetmatigheid zou opleggen aan het determinisme. Hier wordt een sympathieke poging gedaan om aan God de gelegenheid te geven in het atoom de daarin bestaande vrijheid te gebruiken de gang der dingen van ogenblik tot ogenblik te besturen zonder natuurwetten te forceren.

Tevens zou dan vervallen het probleem van de tegenstelling tussen natuurmechanisme en compleet-vrije menselijke existentie.

Toegegeven, dat men kan menen met deze gedachte steun te vinden in het indeterminisme, zo meen ik toch om twee redenen hiertegen bezwaar te mogen hebben.

In de eerste plaats lijkt mij de vlotte conclusie als „nieuw relief” wel verleidelijk, maar bij de huidige stand van kennis nog niet gerechtvaardigd.

Ten tweede — en dat is het hoofddoel van mijn reactie — is het indeterminisme tot heden alleen nog maar een formele werkwijze, waarbij men mathematisch op verbluffende wijze feiten kan omschrijven en zelfs voorspellen, maar helaas niet verklaren.

Achter de formele juistheden liggen tegenstrijdige waarheden en dat nu is juist de reden, waarom vele geleerden zich met de huidige wetenschappelijke ontwikkeling in de natuurkunde niet gelukkig voelen.

Het gaat ook mij, als belangstellende leek op dit gebied, tegen de rede en daarom nam ik met genoeg kennis van de probleemstelling op wetenschappelijk niveau van terzake kundigen.

Ik moge hiervoor verwijzen naar het in 1961 verschenen boek van prof. Alfred Schack ¹⁾ en naar een publikatie van prof. dr. P. A. M. Dirac ²⁾ van jan./febr. 1964, die beiden zwaarwegende argumenten aanvoeren tegen de huidige ontwikkeling in de theorie, zoals trouwens ook de op dit gebied vooraanstaande geleerden als Einstein, Planck, de Broglie en Schrödinger zich destijds tegen het indeterminisme bleven verzetten in zoverre het zich aandiende als verklaring der werkelijkheid, hoewel de mathematische middelen zo goed bruikbaar bleken.

Vooralsnog sluit ik mij bij hun zienswijze aan en blijf dus aanhanger van het determinisme, ook voor de nog niet daarin te begrijpen wereld binnen het atoom.

Het probleem van de leidende Hand Gods en de vrije wil van de mens wordt er voor mij niet groter door, daar het voor een gelovige toch altijd blijft om te aanvaarden, dat Gods gedachten hoger zijn dan onze gedachten, ook hoger dan wat Dirac noemt: „Gott sei ein Mathematiker von hohem Rang und er habe bei der Konstruktion des Universums sehr hohe Mathematik benutzt”.

Ir. N. VERHOEF,

Prof. Lorentzlaan 2 B, Zeist.

¹⁾ Alfred Schack: Anschauung und Erklärung in der Physik. 1961. August Bagel Verlag, Düsseldorf.

²⁾ Umschau 1964, Heft 1 und 2, Frankfurt am Main.